

Sytuacja na rynku consumer finance

III kwartał 2024

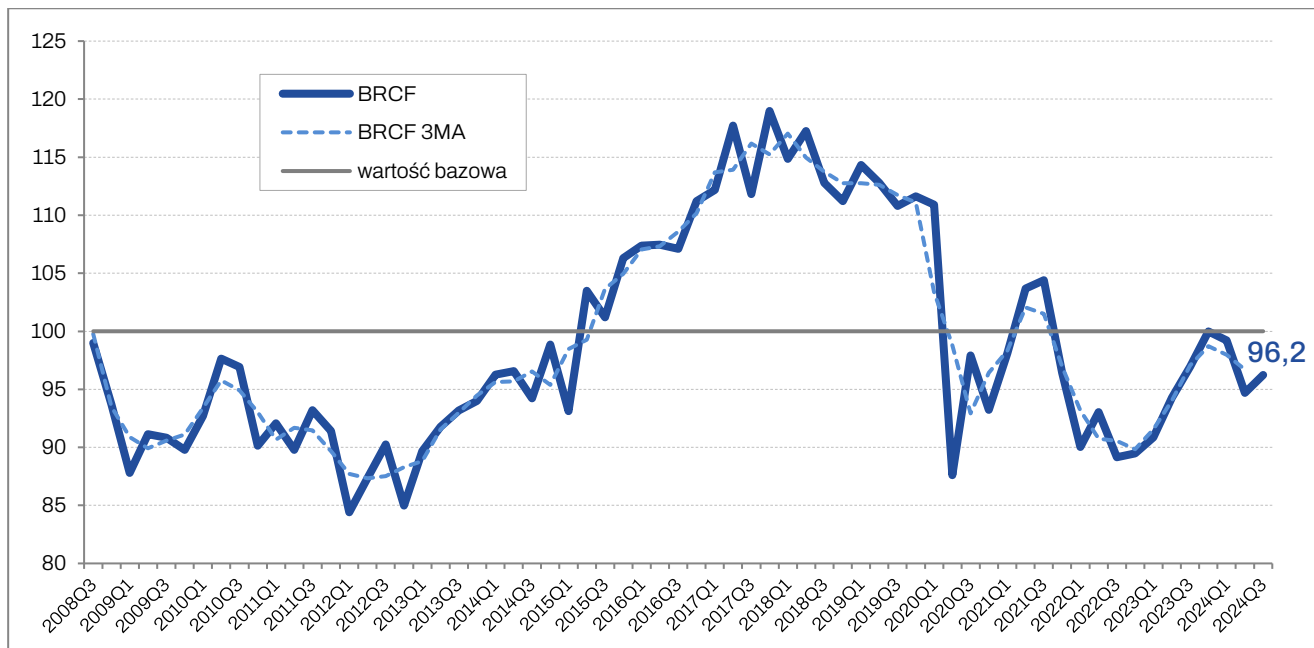
INFORMACJA SYGNALNA

Z | P | F

Związek
Przedsiębiorstw
Finansowych
w Polsce

BAROMETR RYNKU CONSUMER FINANCE

Barometr Rynku Consumer Finance nieznacznie zwiększył się, obecnie wynosi 96,2 punktu.

W III kwartale 2024 r. wartość Barometru Rynku Consumer Finance (BRCF) nieznacznie wzrosła, o 1,5 pkt., do poziomu 96,2 pkt. Wskaźnik nadal jest poniżej długookresowej średniej oraz niższy niż w analogicznym kwartale ubiegłego roku.

W kierunku wzrostu BRCF w bieżącym badaniu oddziaływały jedynie oceny w zakresie poważnych wydatków, które skompensowały pogorszenie w ocenie otoczenia makroekonomicznego i własnej sytuacji finansowej.

Obecnie ok. 49% gospodarstw domowych oczekuje pogorszenia ogólnej sytuacji ekonomicznej Polski w następnych 12 miesiącach. Przed kwartałem było to 46%, przed rokiem ok. 51%, a w szczycie pandemii nawet 80%. Z drugiej strony ubyło optymistów – obecnie stanowią ok. 22%, poprzednio 27%, a przed rokiem 21%. Saldo w tym obszarze wynosi obecnie ok. minus 21 pkt.

W bieżącym badaniu nieco zmalały obawy przed bezrobociem. Obecnie około 53% respondentów oczekuje jego wzrostu, podobnie jak poprzednio. Ale wzrósł też odsetek

oczekujących spadku bezrobocia. Łącznie oceny sytuacji makroekonomicznej i bezrobocia oddziaływały jednak w kierunku pogorszenia barometru BRCF.

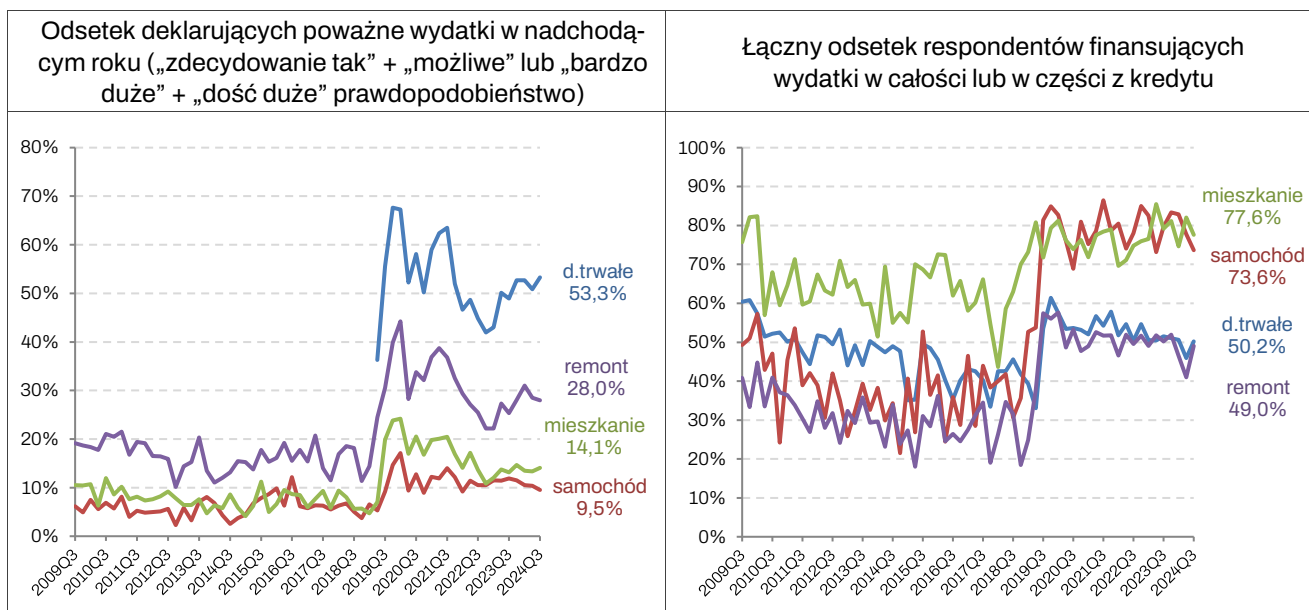
Oceny w zakresie zbilansowania własnych budżetów gospodarstw domowych pogorszyły się. W bieżącym badaniu ok. 57,5% respondentów deklaruje, że ma nadwyżkę i jest w stanie oszczędzać z bieżących dochodów (poprzednio 61%, przed rokiem ok. 54,7%). Jeżeli chodzi o przyszłą sytuację finansową gospodarstw domowych, to przybyło prognozujących jej pogorszenie – jest ich obecnie ok. 39%, wobec 35% poprzednio i 39% przed rokiem. Poprawę sytuacji finansowej w następnych 12 miesiącach deklaruje z kolei około 24% respondentów. Jakość obsługi zobowiązań pozostała na zbliżonym poziomie do poprzedniego badania. Obecnie ok. 58,3% respondentów spodziewa się bezproblemowej obsługi swoich zobowiązań (przed kwartałem ok. 58,1%, przed rokiem ok. 54,9%). Łącznie obszar sytuacji finansowej oddziaływał w kierunku pogorszenia barometru BRCF.

Składowe Barometru Rynku Consumer Finance

Obszar / Wskaźnik	j.m.	Średnia	VII'23	X'23	I'24	IV'24	VII'24	zmiana kw/kw	zmiana r/r	zmiana do średniej	3MA kw/kw
Otoczenie makroekonomiczne											
Ogólna sytuacja ekonomiczna Polski – prognoza	% saldo*	-23,6	-22,9	-9,6	-6,1	-15,8	-20,7	-4,9	2,2	2,9	-3,7
Bezrobocie w kraju – prognoza (odwrócona skala)	% saldo*	-23,0	-20,8	-25,1	-22,9	-33,2	-32,2	1,0	-11,3	-9,2	-2,3
Wydatki i skłonność do korzystania z kredytu											
Prognoza zakupu dóbr trwałego użytkowania	% planujących wydatki	59,1	48,9	52,7	52,7	50,9	53,3	2,4	4,4	-5,8	0,2
Sposób finansowania planowanych wydatków na dobra trwałego użytkowania	% korzystających z kredytu	55,8	51,5	51,0	50,7	45,9	50,2	4,3	-1,3	-5,6	-0,3
Prognoza zakupu samochodu	% planujących wydatki	12,6	11,9	11,5	10,5	10,4	9,5	-0,8	-2,4	-3,0	-0,7
Sposób sfinansowania wydatków na zakup samochodu	% korzystających z kredytu	78,7	79,6	83,3	82,8	77,8	73,6	-4,2	-6,0	-5,0	-3,2
Prognoza wydatków na remont domu/mieszkania	% planujących wydatki	35,7	25,4	28,0	31,0	28,5	28,0	-0,5	2,6	-7,7	0,0
Sposób sfinansowania wydatków na remont domu/mieszkania	% korzystających z kredytu	52,7	50,2	51,9	46,5	41,0	49,0	8,0	-1,2	-3,6	-1,0
Sytuacja finansowa, zdolność kredytowa											
Zmiana sytuacji finansowej – prognoza	% saldo*	-14,4	-12,6	-4,8	-5,3	-6,8	-11,0	-4,1	1,6	3,5	-2,1
Stan portfeli gospodarstw domowych	% z nadwyżką bieżącą	39,7	54,7	56,8	55,6	61,0	57,5	-3,6	2,7	17,7	0,2
Prognoza obsługi zobowiązań	% bezproblemowo	55,9	54,9	54,4	56,8	58,1	58,3	0,2	3,4	2,4	1,3
Barometr Rynku Consumer Finance (BRCF)	pkt.	100	97,0	100,0	99,2	94,7	96,2	1,5	-0,7	-3,8	-1,3

* saldo = optymiści – pesymiści

POWAŻNE WYDATKI I ICH FINANSOWANIE

W III kwartale 2024 r. tendencje zmian skłonność do poniesienia poważnych wydatków w najbliższym roku były zróżnicowane w zależności od rodzaju wydatku.

Wydatki na dobra trwałe w najbliższym roku planuje ponieść 53,3% respondentów (w tym 10,8% „zdecydowanie tak”, a 42,5% „możliwe”). Wyraźnie wzrosła grupa zdecydowanie pozytywnych odpowiedzi. Skłonność do ponoszenia wydatków w tym obszarze jest wyraźnie wyższa od minimum zanotowanego na przełomie 2022 i 2023 roku. Wciąż jest nam jednak daleko do poziomów notowanych w szczytowych okresach – w połowie 2021 roku wydatki na dobra trwałe planowało ponad 63% respondentów, a przed pandemią nawet ponad 67%.

Spośród gospodarstw domowych deklarujących poniesienie wydatków na dobra trwałe 43,8% wskazuje na ich wzrost (wobec 45,8% w poprzednim badaniu i 38% przed rokiem). Odsetek oczekujących ich zmniejszenia wyniósł ok. 13,1% (11% poprzednio i 16,3% przed rokiem). Skłonność do finansowania wydatków związanych z zakupami dóbr trwałych z kredytu wzrosła. Obecnie 50,2% badanych deklaruje chęć sięgnięcia w części lub w całości po kredyt w przypadku takich zakupów (wobec 45,9% poprzednio i 51,5% przed rokiem), w tym w całości z kredytu planuje je sfinansować 11,5% (13,4% poprzednio i 14,8% przed rokiem), a częściowo – 38,7% (32,5% poprzednio i 36,7% przed rokiem).

Wydatki na zakup samochodu w najbliższych 12 miesiącach z bardzo dużym lub dość dużym prawdopodobieństwem planuje ponieść obecnie 9,5% respondentów (10,4% w poprzednim badaniu i 11,9% przed rokiem). Czyli tutaj mamy do czynienia z lekką tendencją spadkową. Obecnie 73,6% gospodarstw domowych wskazuje, że przy zakupie

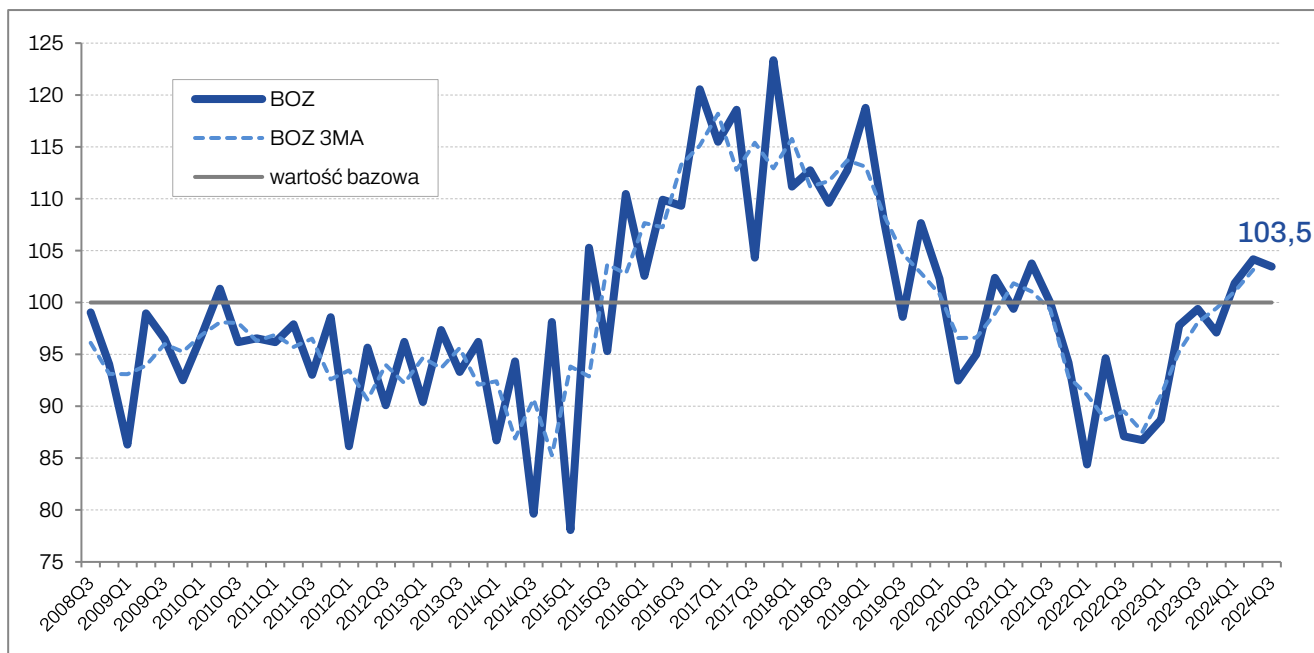
samochodu skorzystałoby z kredytu (wobec 77,8% poprzednio i 79,6% przed rokiem).

Prawdopodobieństwo zakupu lub budowy domu bądź mieszkania w najbliższych 12 miesiącach nieznacznie wzrosło w porównaniu do poprzedniego badania. Obecnie 14,1% gospodarstw domowych uważa, że taki zakup jest w ich przypadku prawdopodobny, tj. wskazali wariant „możliwe” lub „zdecydowanie tak” (w porównaniu z 13,3% przed kwartałem i 13,2% przed rokiem), przy czym dominują umiarkowani optymiści (wariant „możliwe”), których jest ok. 10,3%. Zdecydowanych na taki zakup (wariant „zdecydowanie tak”) jest 3,8%. Przynajmniej częściowe sfinansowanie kredytem zakupu lub budowy domu/mieszkania planuje 77,6% (wobec 82% przed kwartałem i 79,2% przed rokiem). W przypadku skłonności do poniesienia w najbliższych 12 miesiącach dużych wydatków remontowych lub podnoszących standard domu lub mieszkania zanotowano stabilizację. Obecnie 28% respondentów ocenia prawdopodobieństwo poniesienia takich wydatków jako bardzo lub dość duże (wobec 28,5% poprzednio i 25,4% przed rokiem).

Skłonność do finansowania wydatków remontowych w całości lub części z kredytu jednak istotnie wzrosła. Obecnie wykazuje ją 49% respondentów (wobec 41% w poprzednim kwartale i 50,2% przed rokiem).

Łącznie popyt na kredyt na finansowanie ważnych wydatków oddziaływał w kierunku poprawy barometru BRCF. Przyczyniła się do tego głównie poprawa w segmencie dóbr trwałych, jak i wyższa skłonność do korzystania z kredytu w segmencie wydatków remontowych, mimo że nie wzrosła skłonność do poniesienia tych wydatków. Segment wydatków na samochody jest w trendzie spadkowym.

Barometr Obsługi Zobowiązań (BOZ) w III kw. 2024 r. wyniósł 103,5 pkt, nieznacznie mniej niż w poprzednim kwartale

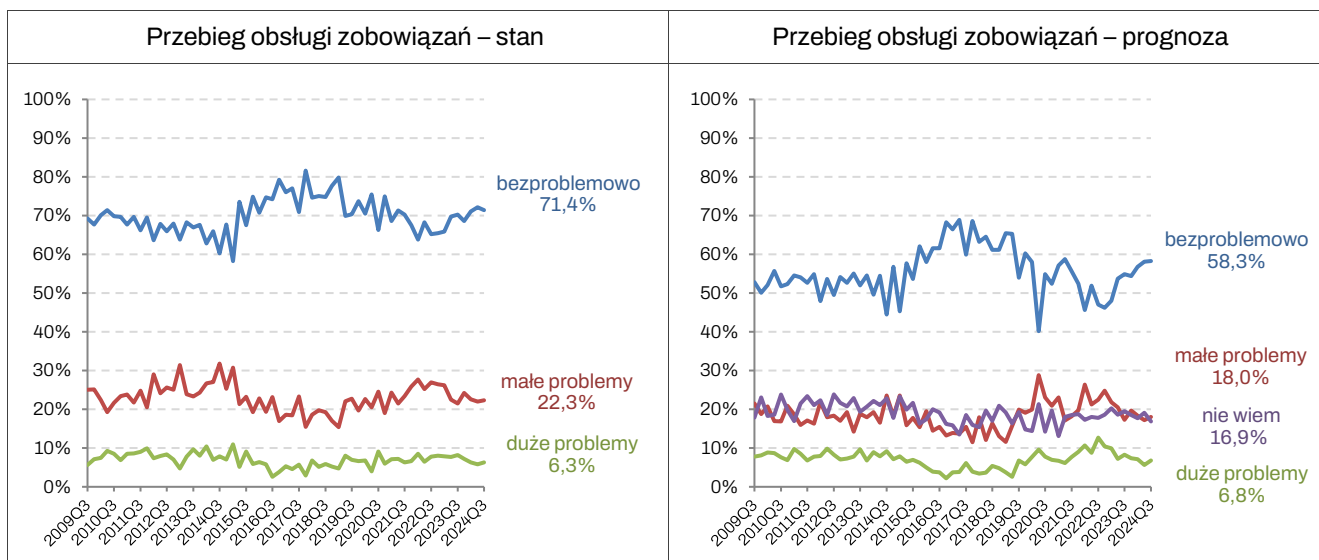

W III kwartale 2024 r. Barometr Obsługi Zobowiązań (BOZ) nieznacznie zmniejszył się do 103,5 pkt., względem 104,2 pkt. w poprzednim kwartale i 99,4 pkt. przed rokiem. BOZ jest w trendzie wzrostowym, a więc jakość obsługi zobowiązań poprawia się. Jego wartość pozostaje jednak nadal poniżej poziomu sprzed kryzysu pandemicznego, kiedy to osiągał blisko 120 pkt., a w szczytowym momencie nawet ponad 123 pkt. Zgodnie z danymi KNF jakość obsługi kredytów konsumpcyjnych w sektorze bankowym jest stabilna, a udział kredytów zagrożonych (faza 3) wyniósł na koniec czerwca 2024 r. 7,4%, na koniec 2023 roku było to 8,0% a 8,6% przed rokiem.

W przypadku bieżącej obsługi zobowiązań nadal dominują respondenci, którzy obsługują je bezproblemowo. Jest ich obecnie 71,4%, nieznacznie mniej w porównaniu z 72,2% przed kwartałem, ale więcej niż przed rokiem (70,3%). Wskazania w tym zakresie są nadal niższe niż kilka lat temu, przed kryzysem covidowym. Na początku 2018 r. bezproblemową obsługę zobowiązań deklarowało nawet blisko 82% respondentów, w czasie kryzysu pandemicznego około 66%, a na początku 2022 r., w okresie wysokiej inflacji i wzrostu stóp procentowych, odsetek ten spadł nawet poniżej 64%. Deklarujących małe problemy w bieżącej obsłudze jest obecnie 22,3% (wobec 22% poprzednio), z kolei na „duże problemy” wskazuje 6,3% (poprzednio 5,8% i przed rokiem

8,2%). Z opóźnieniami w obsłudze zobowiązań na ponad 6 miesięcy boryka się 1,5% gospodarstw domowych (podobnie jak poprzednio).

W przypadku prognozy terminowości obsługi zobowiązań w najbliższych 12 miesiącach również dominuje grupa gospodarstw domowych spodziewających się bezproblemowej obsługi swoich zobowiązań, jednak jest ich zawsze mniej niż w ocenach obecnego stanu. Obecnie 58,3% nie spodziewa się w nadchodzącym roku problemów z obsługą zobowiązań (58,1% przed kwartałem i 54,9% przed rokiem). Na przełomie lat 2018/19 bezproblemowa obsługa sięgała jednak nawet blisko 70%. Jednak w ostatnim okresie, od końca 2022 r., widzimy wyraźną tendencję wzrostową prognozujących bezproblemową obsługę zobowiązań (z poziomu 46,2%). Przybyło respondentów wskazujących na małe problemy z przyszłą obsługą zobowiązań, których jest obecnie 18%, wobec 17,2% w poprzednim badaniu i 17,3% przed rokiem. Spodziewających się dużych problemów w tym zakresie jest 6,8% (wobec 5,6% poprzednio i 8,4% przed rokiem). Ponadto 16,9% nie potrafi ocenić obsługi swoich zobowiązań w przyszłości (ok. 19% przed kwartałem i 19,5% przed rokiem). Z jednej strony przybyło więc deklarujących bezproblemową obsługę, a także deklarujących duże problemy, ale jednocześnie odnotowaliśmy mniej wskazań „nie wiem”.

Składowe Barometru Obsługi Zobowiązań

Obszar / Wskaźnik	j.m.	Średnia	VII'23	X'23	I'24	IV'24	VII'24	zmiana kw/kw	zmiana r/r	zmiana do średniej	3MA kw/kw
Bieżąca obsługa zobowiązań											
1. bezproblemowo	%	70,1	70,3	68,6	71,1	72,2	71,4	-0,8	1,1	1,3	0,9
2. z małymi problemami	%		21,5	24,2	22,6	22,0	22,3	0,3	0,8		-0,6
3. z dużymi problemami, lecz opóźnienie spłaty nie przekracza 6 miesięcy	%		6,0	5,6	4,7	4,3	4,8	0,5	-1,2		-0,3
4. z dużymi problemami, lecz opóźnienie spłaty przekracza 6 miesięcy	%		2,2	1,6	1,6	1,5	1,5	0,0	-0,7		0,0
3+4. z dużymi problemami	%		8,2	7,2	6,3	5,8	6,3	0,5	-1,9		-0,3
Prognoza obsługi zobowiązań											
1. bezproblemowo	%	55,9	54,9	54,4	56,8	58,1	58,3	0,2	3,4	2,4	1,3
2. z nie wielkimi problemami	%		17,3	19,7	18,4	17,2	18,0	0,8	0,7		-0,6
3. z dużymi problemami	%		5,8	5,5	5,6	4,7	5,3	0,6	-0,5		-0,1
4. zaprzestaniemy obsługiwać jakiegokolwiek zobowiązania	%		2,5	1,9	1,5	0,9	1,5				
5. nie wiem	%		19,5	18,5	17,7	19,1	16,9	-2,2	-2,6		-0,5
3+4. z dużymi problemami lub zaprzestaniemy obsługiwać jakiegokolwiek zobowiązania	%		8,3	7,4	7,1	5,6	6,8	1,2	-1,5		-0,2
Barometr Obsługi Zobowiązań (BOZ)	pkt.	100	99,4	97,1	101,9	104,2	103,5	-0,7	4,1	3,5	2,1

Pytanie specjalne: poziom edukacji finansowej dzieci w szkołach

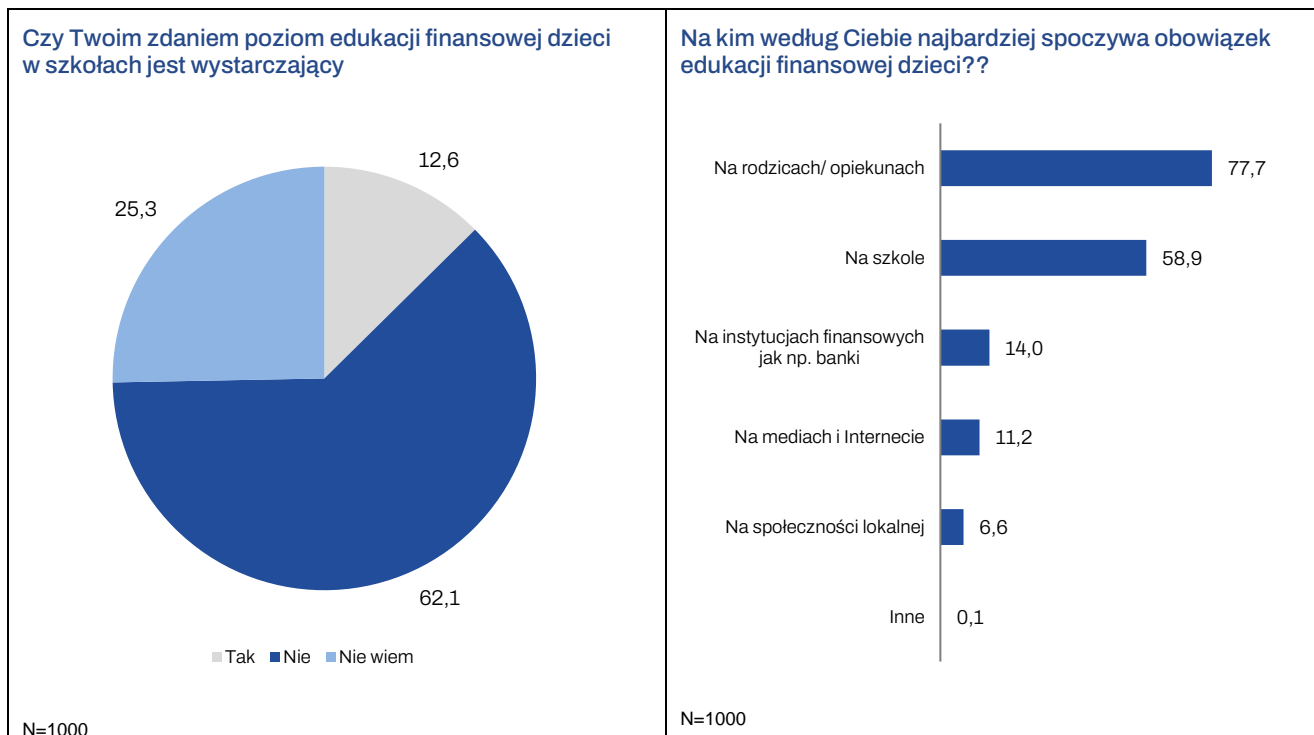
Pesymistyczne oceny poziomu edukacji finansowej dzieci w szkołach. Jedynie 12,6% respondentów uważa, że jest on wystarczający.

W III kwartale 2024 roku poddaliśmy diagnozie poziom edukacji finansowej dzieci w szkołach. Zadaliśmy respondentom pytanie „Czy Twoim zdaniem poziom edukacji finansowej dzieci w szkołach jest wystarczający?”. Edukacja finansowa jest kluczowa dla stabilności finansowej gospodarstw domowych. Pomaga w zarządzaniu budżetem, unikaniu nadmiernych długów, oszczędzaniu i inwestowaniu, co przekłada się na poprawę jakości życia. Redukuje ubóstwo, wspiera rozwój gospodarki przez świadome decyzje konsumenckie i inwestycyjne. Edukacja finansowa sprzyja też podejmowaniu racjonalnych decyzji przy urnach, gdzie społeczeństwa o wyższym poziomie edukacji finansowej rzadziej ulegają populistycznym obietnicom bez pokrycia. Edukacja finansowa uczy też odpowiedzialności i świadomości praw konsumenckich, przygotowując młode pokolenia do przyszłości.

Wyniki są pesymistyczne. Ponad 62% respondentów uważa, że szkoła w tym zakresie nie spełnia swojego zadania, według uzyskanych odpowiedzi poziom edukacji finansowej dzieci w szkołach nie jest wystarczający. Jedynie 12,6% dało odpowiedź twierdzącą. To porażający wynik. Ponad jedna czwarta respondentów nie potrafiła wyrazić swojej opinii w tym zakresie, albo nie interesują się zakresem nauczania w szkole albo nie mają wiedzy, czy edukacja finansowa

jest w ogóle prowadzona w szkole albo sami nie mają wiedzy finansowej aby ocenić, czy ta edukacja jest wystarczająca. Tak duży odsetek odpowiedzi ‘nie wiem’ również należy ocenić negatywnie. Sugeruje to, że edukacja finansowa jest obszarem, w którym nie tylko dzieci, ale i dorośli mają braki. Może to również wskazywać na potrzebę większej transparentności i komunikacji ze strony szkół na temat tego, co jest nauczane w ramach edukacji finansowej, aby rodzice i opiekunowie mogli lepiej zrozumieć i ocenić program nauczania.

Dodatkowo, respondentom zadano pytanie „Na kim według Ciebie najbardziej spoczywa obowiązek edukacji finansowej dzieci?” I tu również rysuje się pesymistyczny obraz. Nie ufamy szkole w wystarczającym stopniu. Okazuje się, że według respondentów największa odpowiedzialność za edukację finansową dzieci spoczywa na rodzicach/opiekunach i około 78% wskazało ten wariant. Drugie miejsce zajmuje szkoła – 59% respondentów uważa, że odgrywa ona istotną rolę w tej kwestii, choć nie tak znaczącą jak rodzice. Około 14% respondentów wskazało, że instytucje finansowe, takie jak banki, powinny również edukować finansowo dzieci. Media i Internet są postrzegane jako źródło edukacji finansowej przez 11,2% respondentów. Na społeczność lokalną wskazało 6,6% badanych.

Pytanie specjalne: oszczędzanie z myślą o przyszłości dziecka

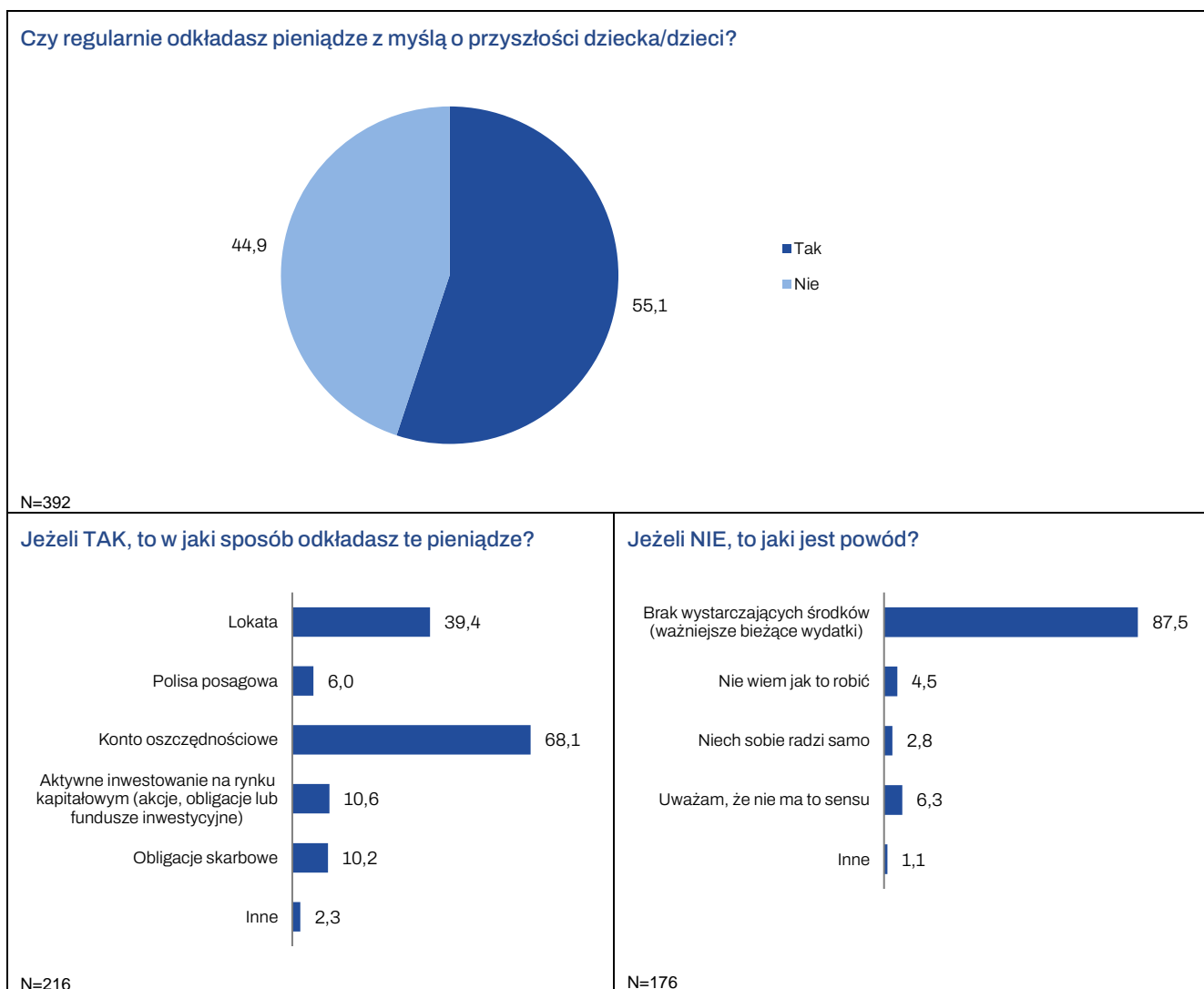
55% respondentów regularnie odkłada pieniądze z myślą o przyszłości dziecka.

W obecnej edycji badania poddaliśmy również diagnozie skłonność gospodarstw domowych do oszczędzania dla swoich dzieci. Zadaliśmy respondentom posiadającym dzieci pozostające na całkowitym utrzymaniu (jest ich w badanej próbie 39,2%) pytanie „Czy regularnie odkładasz pieniądze z myślą o przyszłości dziecka/dzieci?”. Ponad 55% respondentów w tej grupie wskazało, że odkłada pieniądze w tym celu. Jest to bardzo duży odsetek, biorąc pod uwagę, że około 57,5% wszystkich respondentów w pytaniu dotyczącym zbilansowania ich wydatków i dochodów stwierdziło, że „nieco oszczędza” lub „dużo oszczędza”. W ogólnej próbie badawczej około 29% stwierdziło, że ich dochód z trudem starcza, około 10%, że „przejada” oszczędności, a 3,6% deklaruje że wpada w długi. Oznacza to, że jeżeli jesteśmy w stanie oszczędzać, to posiadając dzieci, odkładamy na ich przyszłość jakąś część naszych oszczędności.

Z rozkładu odpowiedzi na drugie pytanie w tym obszarze wynika, że najczęstszą formą odkładania oszczędności na przyszłość dzieci jest konto oszczędnościowe – tę opcję

wskazało ponad 68% oszczędzających. Kolejną pozycję zajmują lokaty, na które wskazało 39% respondentów. Co dziesiąty respondent wskazał „aktywne inwestowanie na rynku kapitałowym (akcje, obligacje lub fundusze inwestycyjne)” i, podobnie, co dziesiąty respondent z tej grupy inwestuje w obligacje skarbowe. Temu ostatniemu sprzyja specjalna oferta obligacji przeznaczonych dla beneficjentów programu „Rodzina 800 plus”.

Wśród gospodarstw domowych posiadających dzieci na utrzymaniu, ale nie oszczędzających, głównym powodem nieodkładania pieniędzy na przyszłość własnych dzieci jest „brak wystarczających środków (ważniejsze bieżące wydatki)”, na który wskazało 87,5%. Spośród pozostałych respondentów 4,5% wskazało, że nie wie jak to robić, 6,3%, że nie ma to sensu, a 2,8% wprost stwierdziło, że ich dziecko powinno radzić sobie samo w przyszłości. To oznacza, że poprzez edukację, kampanie informacyjne, czy dedykowane produkty można by jeszcze zwiększyć grupę gospodarstw domowych odkładających z myślą o przyszłości dziecka.

Budujemy kapitał społeczny
na rynku finansowym

www.zpf.pl